

CYFARWYDDYD YMARFER

MATERION YN YMWNEUD Â DATGANOLI (A CHEISIADAU SWYDDFA'R GORON YNG NGHYMRU)

RHENNIR Y CYFARWYDDYD YMARFER HWN YN 4 RHAN:

Rhan I	Cyflwyniad
Rhan II	Cyfarwyddiadau perthnasol i bob achos
Rhan III	Cyfarwyddiadau perthnasol i achosion penodol (mae paragraffau 14.2 ac 14.3 yn delio â cheisiadau Swyddfa'r Goron yng Nghymru)
Rhan IV	Apeliadau

RHAN I CYFLWYNIAD

DIFFINIADAU

- Yn y Cyfarwyddyd Ymarfer hwn –
 - golyga 'y Cynulliad' Gynulliad Cenedlaethol Cymru
 - golyga 'DLC' Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998
 - golyga 'DGI' Ddeddf Gogledd Iwerddon 1998
 - golyga 'DA' Ddeddf yr Alban 1998
 - golyga 'y Deddfau' DLC, DGI a DA
 - golyga 'y Pwyllgor Barnwrol' Bwyllgor Barnwrol y Cyfrin-Gyngor
 - golyga 'RTS' Reolau Trefn Sifil 1998
 - golyga 'RAT' Reolau Achosion Teulu 1991
 - golyga 'LAT' Reolau 1991 (Deddf Plant 1989) Llysoedd Achosion Teulu
 - golyga 'RGL' Reolau Y Goruchel Lys

mae gan 'mater datganoli' yr un ystyr ag ym mharagraff 1, atodlen 8 DLG; paragraff 1, atodlen 10 DGI; a pharagraff 1, atodlen 6 DA

golyga 'rhybudd mater datganoli' rybudd bod mater datganoli wedi codi yn yr achos

YSTOD

- 2.1 Mae'r Cyfarwyddyd Ymarfer hwn yn ategu'r darpariaethau sy'n delio â materion datganoli yn y Deddfau. Mae'n delio'n benodol â'r sefyllfa os yw mater datganoli'n codi o dan DLC. Os yw mater datganoli'n codi o dan DGI neu DA dylid addasu'r drefn a osodir yn y Cyfarwyddyd Ymarfer hwn fel y bo'r angen.
- 2.2 Mae'r Cyfarwyddyd Ymarfer hwn hefyd yn delio â cheisiadau Swyddfa'r Goron yng Nghymru (gweler paragraffau 14.2 ac 14.3).

DEDDFWRIAETH DATGANOLI

- 3.1 Mae atodlen 8 DLC yn cynnwys darpariaethau'n delio â materion datganoli sy'n deillio o DLC; mae atodlen 10 DGI yn cynnwys darpariaethau'n delio â materion datganoli'n deillio o DGI; ac mae atodlen 6 DA yn cynnwys darpariaethau'n delio â materion datganoli'n deillio o DA.
- 3.2 Yn gyffredinol bydd mater datganoli'n ymwneud ag a yw corff datganoledig wedi gweithredu neu'n bwriadu gweithredu o fewn ei bwerau (sy'n cynnwys peidio â gweithredu'n anghydnaws â hawliau Confensiwn¹ a deddf Cymuned²) neu wedi methu â chydymffurfio â dyletswydd a osodwyd arno. Dylid cyfeirio at y Deddfau lle caiff 'mater datganoli' ei ddiffinio.
- 3.3 (1) Os yw mater datganoli o dan DLC yn codi yn yr achos, rhaid i'r llys orchymyn bod rhybudd o hyn yn cael ei roi i'r Twrnai Cyffredinol ac i'r Cynulliad os nad ydynt eisoes yn barti. Mae ganddynt hawl i gymryd rhan fel parti yn yr achos i'r graddau y maent yn berthnasol i fater datganoli, os nad ydynt eisoes yn barti (paragraff 5, atodlen 8 i DLC). Os ydynt yn cymryd rhan, gallant fynnu bod y llys yn cyfeirio'r mater datganoli i'r Pwyllgor Barnwrol (paragraff 30, atodlen 8 DLC)³.
(2) Ceir darpariaethau tebyg yn DGI a DA er bod y bobl i'w hysbysu'n wahanol (paragraffau 13, 14, a 33, atodlen 10 DGI; paragraffau 16, 17 a 33, atodlen 6 DA).
- 3.4 O dan yr holl Ddeddfau gall y llys gyfeirio mater datganoli i lys arall fel a ganlyn:
(1) Gall llys ynadon gyfeirio mater datganoli'n codi o achos sifil neu ddiannod i'r Uchel Lys (paragraffau 6 a 9, atodlen 8 DLC; paragraffau 15 ac 18, atodlen 10 DGI; a pharagraffau 18 a 21, atodlen 6 DA).

¹ Nodir hawliau a rhyddid sylfaenol yn – (a) Erthyglau 2 i 12 ac 14 Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol ("CEHD"), (b) Erthyglau 1 i 3 o'r Protocol Cyntaf (cytunwyd ym Mharis 20 Mawrth 1952), ac (c) Erthyglau 1 a 2 y Chweched Protocol (cytunwyd yn Strasbourg 11 Mai 1994), fel y'u darllenir gydag Erthyglau 16 ac 18 CEHD (Adran 1 Deddf Hawliau Dynol 1998; a. 107(1) a (5) DLC; adrannau 6(2); 24(1) a 98(1) DGI; adrannau 29(2); 57(2) a 126(1) DA).

² Yr holl hawliau, pwerau, rhwymedigaethau, goblygiadau a chyfyngiadau a grewyd neu sy'n deillio o bryd i'w gilydd gan neu o dan Gytundebau Cymuned; a'r holl rwymedïau a threfniadaethau a ddarparwyd o bryd i'w gilydd ar gyfer, gan neu o dan Gytundebau Cymuned (adrannau 106(7) a 155(1), DLC; adrannau 6(2); 24(1) a 98(1), DGI; adrannau 29(2); 57(2) a 126(9) DA).

³ Pe bai'r Twrnai Cyffredinol neu'r Cynulliad wedi dod yn barti i'r achos gwreiddiol ond heb ymarfer eu hawl i fynnu bod y mater datganoli'n cael ei gyfeirio i'r Pwyllgor Barnwrol a'r llys wedi penderfynu'r achos, byddai ganddynt yr un hawl apêl â phartion. Ni fyddai'r rhain yn caniatáu apêl iddynt ar benderfyniad a wnaed mewn achos ar ddiad, er bod gan y Twrnai Cyffredinol bŵer o dan adran 36 Deddf Cyfiawnder Troseddol 1972 i gyfeirio pwynt o gyfraith i'r Llys Apêl lle bo'r diffynnydd wedi ei ryddhau mewn prawf ar ddiad. Mae paragraff 31, atodlen 8 DLC, yn caniatáu i'r Twrnai Cyffredinol ac i'r Cynulliad gyfeirio i'r Pwyllgor Barnwrol unrhyw fater datganoli nad yw'n destun achos. Gellid defnyddio'r pŵer hwn pe bai llys yn penderfynu a hwythau heb fod yn bartion ac felly heb hawl apêl ond ni allai cyfeirio o'r fath effeithio penderfyniad y llys.

- (2) Gall Llys y Goron gyfeirio mater datganoli'n codi mewn achos diannod i'r Uchel Lys a mater datganoli'n codi mewn achosion ar dditad i'r Llys Apêl (paragraff 9, atodlen 8 DLC; paragraff 18, atodlen 10 DGI, paragraff 21, atodlen 6 DA).
 - (3) Gall Llys sirol, yr Uchel Lys (oni bai bod y mater datganoli wedi ei gyfeirio i'r Uchel Lys)⁴, a Llys y Goron⁵ gyfeirio mater datganoli'n codi o achos sifil i'r Llys Apêl (paragraff 7, atodlen 8 DLC; paragraff 16, atodlen 10 DGI, paragraff 19, atodlen 6 DA).
 - (4) Rhaid i dribiwnlys lle nad oes apêl, a gall unrhyw dribiwnlys arall, gyfeirio mater datganoli i'r Llys Apêl (paragraff 8, atodlen 8 DLC; paragraff 17, atodlen 10 DGI; paragraff 20, atodlen 6 DA).
 - (5) Gall y Llys Apêl gyfeirio mater datganoli i'r Pwyllgor Barnwrol, oni bai bod y mater datganoli wedi ei gyfeirio iddo gan lys arall (paragraff 10, atodlen 8 DLC; paragraff 19, atodlen 10 DGI; paragraff 22, atodlen 6 DA).
 - (6) Y Pwyllgor Barnwrol sydd i ddelio ag apêl yn erbyn cyfeirio penderfyniad ar fater datganoli i'r Uchel Lys neu Llys Apêl, gyda chaniatâd y llys perthnasol, neu o fethu â chael caniatâd o'r fath, gyda chaniatâd arbennig y Pwyllgor Barnwrol (paragraff 11, atodlen 8 DLC; paragraff 20, atodlen 10 DGI; paragraff 23, atodlen 6 DA).
- 3.5 Gall llys gymryd i ystyriaeth dreuliau ychwanegol y mae'r llys yn tybio bod parti wedi eu talu wrth i'r Twrnai Cyffredinol neu'r Cynulliad gymryd rhan wrth benderfynu unrhyw gwestiwn ar gostau (paragraff 35, atodlen 8 DLC).

RHAN II CYFARWYDDIADAU PERTHNASOL I BOB ACHOS

YSTOD

4. Mae Paragraffau 5 i 13 yn berthnasol i achosion yng Nghymru a Lloegr mewn llysoedd ynadon, llysoedd sirol, Llys y Goron, yr Uchel Lys a'r Llys Apêl (Adran Sifil a Throseddol). Mae paragraff 10 hefyd yn berthnasol i ffurf a threfn cyfeirio i Llys Apêl gan dribiwnlys.

CODI CWESTIWN A YW MATER DATGANOLI'N CODI

- 5.1 Lle y mae parti i unrhyw ffurf o achos am godi mater a all fod yn fater datganoli, boed fel cais (neu ran o gais) i orfodi neu i sefydlu hawl gyfreithiol neu i geisio rhwymedi neu fel amddiffyniad (neu ran o amddiffyniad), bydd darpariaethau'r Cyfarwyddyd Ymarfer hwn yn berthnasol yn ogystal â'r rheolau trefn sy'n berthnasol i'r achos y cwyd y mater ohono.

⁴ Os yw apêl mewn ffurfachos datganedig mewn achos troseddol yn mynd i Lys Adrannol ymddengys nad oes pŵer gan y Llys Adrannol i gyfeirio mater datganoli i'r Llys Apêl.

⁵ e.e. mewn apeliadau o lys ynadon ar fater trwyddedu

- 5.2 Gall llys, o'i ewyllys ei hun, fynnu bod ystyriaeth yn cael ei roi i'r cwestiwn a yw mater datganoli'n codi, os yw'r defnyddiau a osodwyd gerbron y llys yn nodi y gall mater o'r fath godi, hyd yn oed os nad yw'r partion wedi defnyddio'r term 'mater datganoli'.

PENDERFYNIAD GAN LYS A YW MATER DATGANOLI'N CODI

- 6.1 Gall y llys roi cyfarwyddiadau y cred eu bod yn addas i gael eglurhad neu wybodaeth ychwanegol i bennu a yw mater datganoli'n codi.
- 6.2 Wrth bennu a yw mater datganoli'n codi, gall y llys, beth bynnag fo haeriad parti i'r llys, benderfynu nad yw mater datganoli'n codi os yw'r haeriad yn ymddangos i'r llys yn wamal neu'n flinderus (paragraff 2 atodlen DLC).
- 6.3 Os yw'r llys yn penderfynu bod mater datganoli'n codi rhaid iddo ddatgan yn glir ac yn gryno beth yw'r mater datganoli.

RHYBUDD O FATER DATGANOLI I'R TWRNAI CYFFREDINOL AC I'R CYNULLIAD

- 7.1 Os yw llys yn penderfynu bod mater datganoli'n codi yn yr achos, rhaid iddo orchymyn rhybudd mater datganoli o ran sylwedd yn ffurflen rhif "DI 1" yn Atodiad 1 i'w rhoi i'r Twrnai Cyffredinol ac i'r Cynulliad oni bai eu bod eisoes yn barti i'r achos (paragraff 5(1), atodlen 8 DLC).
- 7.2 Nid oes rhaid i lys sy'n derbyn y cyfeirio gyhoeddi rhybudd mater datganoli oni bai ei fod yn penderfynu fod mater datganoli wedi codi na chafodd ei nodi gan y llys sy'n gwneud y cyfeirio. Yn yr achos hwnnw rhaid i'r llys sy'n derbyn y cyfeirio gyhoeddi rhybudd mater datganoli. Rhaid i'r rhybudd hwn:
- (1) nodi pa fater neu faterion datganoli sydd wedi cael ei gyfeirio neu eu cyfeirio iddo;
 - (2) nodi pa fater neu faterion datganoli pellach sydd wedi codi; a
 - (3) nodi'r llys sy'n cyfeirio.
- 7.3 Os yw'r mater datganoli wedi codi mewn achos troseddol, rhaid i'r rhybudd mater datganoli nodi:
- (1) a yw'r achos wedi cael ei ohirio;
 - (2) a yw'r diffynnydd wedi ei gadw yn y ddalfa; ac
 - (3) os yw'r diffynnydd wedi ei gadw yn y ddalfa ac os nad yw ei brawf wedi dechrau, pryd y bydd terfyn amser cadw yn y ddalfa'n dod i ben.⁶
- 7.4 Os yw'r mater datganoli'n codi mewn apêl, rhaid i'r rhybudd mater datganoli:
- (1) nodi bod y mater datganoli'n codi mewn apêl;

⁶ Caiff terfynau amser cadw yn y ddalfa eu gosod gan Reoliadau Erllyn Troseddau (Terfynau Amser yn y Ddalfa) 1987 fel y'u gwellwyd.

- (2) nodi'r llys yr apelir yn erbyn ei benderfyniad; a
 - (3) nodi a godir y mater datganoli ei godi am y tro cyntaf ar apêl; neu os na chodir, nodi bod y mater datganoli wedi ei godi yn y llys y mae apêl yn erbyn ei benderfyniad, pa benderfyniad a wnaed yn y llys hwnnw, a dyddiad y rhybudd blaenorol i'r Twrnai Cyffredinol ac i'r Cynulliad.
- 7.5 Bydd y rhybudd mater datganoli'n pennu dyddiad a fydd yn 14 diwrnod, neu'n gyfnod hwy yn ôl cyfarwyddyd y llys (gweler isod), ar ôl dyddiad y rhybudd mater datganoli, fel y dyddiad y bydd rhaid i'r Twrnai Cyffredinol neu'r Cynulliad roi gwybod i'r llys a ydyw am gymryd rhan fel parti i'r achos, o ran ei berthynas i fater datganoli.
- 7.6 Gall y llys, mewn amgylchiadau eithriadol, nodi dyddiad hwy na 14 diwrnod ar ôl dyddiad y rhybudd mater datganoli fel y dyddiad y bydd rhaid i'r Twrnai Cyffredinol neu'r Cynulliad roi gwybod i'r llys a ydyw am gymryd rhan fel parti i'r achos. Gall y llys wneud hyn cyn rhoi'r rhybudd, neu cyn neu ar ôl diwedd y cyfnod a roddir yn y rhybudd.
- 7.7 (1) Ar ddyddiad y rhybudd mater datganoli
- (a) Rhaid i'r rhybudd mater datganoli i'r Twrnai Cyffredinol gael ei ffacsio ato gan y llys⁷; a
 - (b) Rhaid i'r rhybudd mater datganoli i'r Cynulliad gael ei ffacsio gan y llys at Gwnsel Cyffredinol y Cynulliad;
- (2) Yr un dydd ag yr anfonir ffacs rhaid anfon copi o'r rhybudd mater datganoli gan y llys gyda phost dosbarth cyntaf at y Twrnai Cyffredinol ac at Gwnsel Cyffredinol y Cynulliad.
- 7.8 Gall y llys, ar delerau yr ystyria'n addas, orchymyn bod dogfennau ychwanegol yn cael eu cyflwyno (ee mewn achos sifil, y ffurflen hawlio) neu bod gwybodaeth ychwanegol yn cael ei darparu gyda'r rhybudd mater datganoli.
- 7.9 (1) Pan fo llys yn gorchymyn bod rhybudd mater datganoli'n cael ei roi gall y llys wneud gorchymynion pellach fel y gwêl yn dda mewn perthynas â gohirio, atal neu barhau'r achos, neu fesurau dros dro, yn ystod y cyfnod y mae rhaid i'r Twrnai Cyffredinol a'r Cynulliad roi gwybod i'r llys a ydynt yn bwriadu cymryd rhan fel parti i'r achos.
- (2) Cyn gorchymyn gohiriad mewn achos troseddol, bydd y llys yn ystyried yr holl amgylchiadau perthnasol, gan gynnwys a fyddai'n golygu gohirio a allai estyn y tu hwnt i derfynau amser cadw yn y ddalfa os yw'r diffynnydd wedi ei gadw yn y ddalfa ac os nad yw ei brawf wedi dechrau.
- 7.10 Os nad yw'r Twrnai Cyffredinol na'r Cynulliad yn rhoi gwybod i'r llys o fewn yr amser penodedig ei fod am gymryd rhan fel parti i'r achos:
- (1) dylai'r achos fynd yn ei flaen ar unwaith ar ddiwedd y cyfnod yr oedd ganddynt i roi gwybod i'r llys; a

⁷ Gweler Atodiad 2 am wybodaeth am rifau ffacs a chyfeiriadau.

- (2) nid oes dyletswydd ar y llys i roi gwybod iddynt o ganlyniad yr achos ac eithrio'r ddyletswydd i roi gwybod iddynt a yw'r llys yn penderfynu cyfeirio'r mater datganoli i lys arall (gweler paragraff 10.3 (5)).⁸

YCHWANEGU'R TWRNAI CYFFREDINOL NEU'R CYNULLIAD AT YR ACHOS A'U HAWL I FYNNU CYFEIRIO MATER DATGANOLI I'R PWYLLGOR BARNWROL

- 8.1 Os yw'r Twrnai Cyffredinol neu'r Cynulliad am gymryd rhan fel parti i'r achos cyhyd ag y bo'n ymwneud â mater datganoli, rhaid iddo anfon i'r llys ac at y partïon eraill (ac at ei gilydd os un ohonynt yn unig sydd wedi dod yn barti) rybudd o ran sylwedd yn y ffurflen a rifwyd "DI 2" a ddangosir yn Atodiad 1 o fewn yr amser a nodir yn y rhybudd mater datganoli.
- 8.2 Wrth dderbyn y ffurflen hon gall y llys roi cyfarwyddiadau dilynol fel y gwêl yn angenrheidiol.
- 8.3 Os yw'r Twrnai Cyffredinol neu'r Cynulliad yn barti i'r achos, ac os yw'r naill neu'r llall ohonynt am fynnu bod y llys yn cyfeirio'r mater datganoli i Bwyllgor Barnwrol, rhaid iddo cyn gynted ag y bo'n ymarferol anfon rhybudd o ran sylwedd yn y ffurflen a rifwyd "DI 3" yn Atodiad 1 i'r llys ac at y partïon eraill (ac at ei gilydd os un ohonynt yn unig sydd wedi dod yn barti).

PENDERFYNIAD GAN Y LLYS AR GYFEIRIO MATER DATGANOLI AI PEIDIO OS NAD YW'R TWRNAI CYFFREDINOL NEU'R CYNULLIAD YN MYNNU CYFEIRIO

- 9.1 Os nad oes gofyn i'r llys gyfeirio'r mater datganoli i'r Pwyllgor Barnwrol, bydd y llys yn penderfynu a ddylai gyfeirio'r mater datganoli i'r llys perthnasol fel y nodir ym mharagraff 3.4.
- 9.2 Cyn penderfynu a ddylid cyfeirio, gall y llys gynnal gwrandawriad cyfarwyddo neu roi cyfarwyddiadau ysgrifenedig ar wneud argymhellion ynglŷn â chyfeirio neu beidio.
- 9.3 Gall y llys benderfynu ar sail argymhellion ysgrifenedig os yw ei drefniadaeth yn caniatáu hyn ac os yw'n dymuno gwneud hyn, neu gall y llys gynnal gwrandawriad cyn penderfynu.
- 9.4 Wrth ddefnyddio'i ddisgresiwn a ydyw am gyfeirio, bydd y llys yn ystyried yr holl amgylchiadau perthnasol ac yn enwedig:
 - (1) pwysigrwydd y mater datganoli i'r cyhoedd yn gyffredinol;
 - (2) pwysigrwydd y mater datganoli i bartïon gwreiddiol yr achos;
 - (3) a fyddai penderfyniad ar gyfeirio'r mater datganoli yn dyngedfennol yn y materion o anghydfod rhwng y partïon;

⁸ Os oes apêl, bydd y llys apêl yn cyflwyno rhybudd mater datganoli i'r Twrnai Cyffredinol ac i'r Cynulliad (gweler paragraff 7.4).

- (4) a yw holl ganfyddiadau perthnasol ffeithiau wedi eu gwneud (ni fydd mater datganoli, oni bai bod amgylchiadau eithriadol, yn addas i'w gyfeirio os oes rhaid iddo gael ei gyfeirio ar sail ffeithiau tybiedig);
 - (5) y gohirio y byddai cyfeirio'n ei olygu yn enwedig mewn achosion sy'n cynnwys plant ac achosion troseddol (gan gynnwys a yw'r cyfeirio'n debyg o olygu gohirio a fyddai'n estyn y tu hwnt i ddiwedd y terfynau amser ar gadw yn y ddalfa os yw'r diffynnydd wedi ei gadw yn y ddalfa ac os nad yw ei brawf wedi dechrau); a
 - (6) costau ychwanegol y gallai cyfeirio eu golygu.⁹
- 9.5 Dylai'r llys nodi ei resymau dros wneud neu wrthod cyfeirio.
- 9.6 Os yw'r llys yn penderfynu peidio â chyfeirio'r achos, bydd yn rhoi cyfarwyddiadau ar gyfer trin yr achos yn y dyfodol, a fydd yn cynnwys cyfarwyddiadau ar y rhan a gymer y Twrnai Cyffredinol a'r Cynulliad os ydynt yn bartion.

FFURFLEN A THREFN CYFEIRIO

- 10.1 Os yw'r Twrnai Cyffredinol neu'r Cynulliad yn hawlio bod y llys neu'r tribiwnlys (mewn perthynas ag unrhyw achos gerbron y llys y mae'n barti iddo) yn cyfeirio'r mater datganoli i'r Pwyllgor Barnwrol:
- (1) bydd y llys neu'r tribiwnlys yn gwneud y cyfeirio cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl derbyn y rhybudd oddi wrth y Twrnai Cyffredinol neu'r Cynulliad o ran sylwedd yn y ffurflen a rifwyd "DI 3" a ddangosir yn Atodiad 1, ac yn dilyn y drefn ar gyfer cyfeirio yng Ngorchymyn Rheolau'r Pwyllgor Barnwrol (Materion Datganoli) 1999; a
 - (2) gall y llys neu'r tribiwnlys orchymyn y partïon, neu unrhyw un ohonynt, i lunio'r cyfeirio.
- 10.2 Os yw'r Llys Apêl yn penderfynu cyfeirio'r mater datganoli i'r Pwyllgor Barnwrol:
- (1) bydd yn dilyn y drefn yng Ngorchymyn Rheolau'r Pwyllgor Barnwrol (Materion Datganoli) 1999; a
 - (2) gall y llys orchymyn y partïon, neu unrhyw un ohonynt, i lunio'r cyfeirio.
- 10.3 Os yw unrhyw lys neu dribiwnlys arall yn penderfynu cyfeirio'r mater datganoli i unrhyw lys arall, neu os mynnir bod tribiwnlys yn gwneud hynny:
- (1) rhaid i'r cyfeirio fod o ran sylwedd yn y ffurflen a rifwyd "DI 4" a ddangosir yn Atodiad 1 a rhaid iddo nodi'r canlynol:
 - (a) y cwestewn a gyfeirir;

⁹ Mewn achosion troseddol nid yw adran 16 Deddf Erlyn Troseddau 1985 yn galluogi llys sy'n derbyn cyfeirio i wneud gorchymyn costau diffynnydd. Os yw'r diffynnydd wedi hyn yn cael ei ryddhau gan y llys sydd wedi gwneud y cyfeirio, gall y llys hwnnw wneud gorchymyn costau diffynnydd. Serch hynny ni fyddai'n ymwneud â chostau'r cyfeirio gan fod "achos" sy'n cael ei ddiffinio yn adran 21 yn cynnwys achos mewn unrhyw lys llai ond nid yw'n sôn am achos ar ôl cyfeirio.

- (b) cyfeiriadau'r partïon, ac eithrio mewn achosion teulu, gweler paragraffau 15.2-4;
 - (c) datganiad cryno o gefndir y mater gan gynnwys –
 - (i) ffeithiau'r achos, gan gynnwys unrhyw ganfyddiadau ffeithiol perthnasol gan y llys cyfeirio neu'r llysoedd is; a
 - (ii) y prif bynciau yn yr achos a haeriadau'r partïon ynglŷn â hwy;
 - (ch) y gyfraith berthnasol, gan gynnwys darpariaethau perthnasol DLC;
 - (d) y rhesymau pam caiff ateb i'r cwestiwn ei ystyried yn angenrheidiol er mwyn gwaredu'r achos;
- (2) bydd pob dyfarniad a roddwyd eisoes yn yr achos yn cael ei atodi i'r cyfeirio;
- (3) gall y llys orchymyn y partïon, neu unrhyw un ohonynt, i lunio'r cyfeirio;
- (4) bydd y llys neu'r tribiwnlys yn trosglwyddo'r cyfeirio i:
- (a) Cofrestrfa'r Swyddfa Apeliadau Cyhoeddus os yw'r cyfeirio i'r Llys Apêl oddi wrth Lys Sirol, yr Uchel Lys neu Lys y Goron mewn achos sifil, neu oddi wrth dribiwnlys;
 - (b) Cofrestrydd Apeliadau Troseddol os yw'r cyfeirio i'r Llys Apêl oddi wrth Lys y Goron mewn achos ar dditiad; a
 - (c) Swyddfa'r Goron os yw'r cyfeirio i'r Uchel Lys o lys ynadon mewn achos sifil neu ddiannod neu oddi wrth Lys y Goron mewn achos diannod.¹⁰
- Os caiff y gorchymyn ei drosglwyddo i Gaerdydd rhaid ffeilio copi ychwanegol o'r gorchymyn fel y gellir ei gadw gan Swyddfa Caerdydd. Caiff y cyfeirio gwreiddiol ei anfon i Swyddfa'r Goron yn Llundain.
- (5) yr un pryd ag y caiff y cyfeirio ei drosglwyddo i'r llys sy'n derbyn y cyfeirio anfonir copi o'r cyfeirio gyda'r post dosbarth cyntaf at:
- (a) y partïon;
 - (b) y Twrnai Cyffredinol os nad yw ef eisoes yn barti; a
 - (c) y Cynulliad os nad yw eisoes yn barti;
- (6) rhaid i bob un y cyflwynir copi o'r trosglwyddo iddo roi gwybod i'r llys y trosglwyddir y cyfeirio iddo ac i eraill y cyflwynir y cyfeirio iddynt o fewn 21 dydd a ydynt am gael eu clywed ar y cyfeirio;
- (7) bydd y llys sy'n derbyn y cyfeirio (naill ai'r Llys Apêl neu'r Uchel Lys) yn rhoi cyfarwyddiadau ar sut y trafodir y cyfeirio, gan gynnwys cyflwyo

¹⁰ Gweler Atodiad 2 am gyfeiriadau perthnasol. Dengys Lysoedd Cyfraith, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3PG a Llysoedd Barn Brenhinol, Strand, Llundain WC2A 2LL fel cyfeiriadau eraill am drosglwyddo dogfennau i Swyddfa'r Goron. Os caiff y gorchymyn ei drosglwyddo i Gaerdydd, caiff y gwreiddiol ei anfon gan Swyddfa Caerdydd i Swyddfa'r Goron yn Llundain.

argymhellion neu ddadleuon sgerbwd; a throsglwyddo copi o'r penderfyniad ar y cyfeirio i'r llys cyfeirio; a

- (8) os ceir apêl i'r Pwyllgor Barnwrol yn erbyn penderfyniad Uchel Lys neu Lys Apêl ar gyfeirio, ac os oes copi o benderfyniad y Pwyllgor Barnwrol ar yr apêl wedi ei anfon i'r Uchel Lys neu i'r Llys Apêl (fel y bo'n briodol), bydd y llys yn anfon copi i'r llys a gyfeiriodd y mater datganoli iddo.

- 10.4 Pan fo llys yn derbyn hysbysiad o benderfyniad ar gyfeirio, bydd yn penderfynu ar sut i fwrw ymlaen â gweddill yr achos.

PŴER LLYS I DDELIO AG ACHOS YN YR ARFAETH OS GWNEIR CYFEIRIO (NAILL AI GAN Y TWRNAI CYFFREDINOL, Y CYNULLIAD NEU'R LLYS).

11. Os gwneir cyfeirio bydd y llys yn gohirio neu'n atal yr achos lle y cododd y mater datganoli, oni bai ei fod yn gorchymyn fel arall; a bydd yn gwneud gorchmynion pellach fel y gwêl yn dda mewn perthynas ag unrhyw ohirio neu atal.

YR IAITH GYMRAEG

- 12.1 Os yw unrhyw barti'n dymuno cynnig haerïad ynglŷn â mater datganoli sy'n cynnwys cymharu testunau Cymraeg a Saesneg unrhyw ddeddfwriaeth eilradd o eiddo'r Cynulliad, rhaid i'r parti hwnnw roi rhybudd i'r llys cyn gynted ag y bo modd.
- 12.2 Wrth dderbyn yr hysbysiad, bydd y llys yn ystyried y dull priodol o benderfynu'r mater, gan gynnwys, os oes angen, benodi asesydd barnwrol Cymraeg i gynorthwyo'r llys.
- 12.3 Rhaid i bartïon i unrhyw achos lle y caiff y Gymraeg o bosib ei defnyddio hefyd gydymffurfio â Chyfarwyddyd Ymarfer 16 Hydref 1998 (yn ymwneud ag achosion yn Llys y Goron) a Chyfarwyddyd Ymarfer 26 Ebrill 1999 (yn ymwneud ag achosion sifil). Mae'r Cyfarwyddiadau Ymarfer hyn yn gymwys, fel y bo'n addas, i achosion yn ymwneud â mater datganoli lle y bydd y Gymraeg o bosib yn cael ei defnyddio.

DEDDF ACHOSION Y GORON 1947 (ADRAN 19)

13. Lle y mae llys wedi penderfynu bod achos datganoli'n codi, bydd y Twrnai Cyffredinol yn rhoi unrhyw gydsyniad angenrheidiol i:
- (1) drosglwyddo'r achos i Ganolfan Llys y Goron yn y Llysoedd Barn, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3PG, neu i gofrestrfa ranbarthol arall a gaiff (yn eithriadol) ei chyfarwyddo gan y llys; a
- (2) gynnal yr achos yng Nghaerdydd neu mewn lleoliad prawf arall a gaiff (yn eithriadol) ei chyfarwyddo gan y llys.

RHAN III CYFARWYDDIADAU PERTHNASOL I ACHOSION PENODOL

ACHOSION ADOLYGIAD BARNWROL; CEISIADAU SWYDDFA'R GORON YNG NGHYMRU

- 14.1 Mae Gorchymyn *RGL* 53, atodlen 1 RTS yn cynnwys y drefn i'w dilyn mewn ceisiadau am adolygiad barnwrol.
- 14.2 Er gwaethaf Cyfarwyddyd Ymarfer 23 Mainc y Frenhines a ffurflenni penodedig 86A ac 86B¹¹ bydd cyfleusterau ar gael i geisiadau am arolwg barnwrol gael eu rhoi i'r Llysoedd Barn, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3PG os yw'r rhyddhad a geisir neu os yw sail y cais yn ymwneud â'r naill neu'r llall neu â'r ddau o'r canlynol:
 - (1) mater datganoli'n codi o DLC;
 - (2) mater yn ymwneud â Chynulliad Cymru, y gweinyddiad Cymreig, neu unrhyw gorff cyhoeddus Cymreig (gan gynnwys awdurdod addysg lleol) hyd yn oed os nad yw'n ymwneud â mater datganoli.

Gellir parhau i roi ceisiadau o'r fath i Swyddfa'r Goron yn Llundain, os yw'r ceisydd yn dymuno hynny.
- 14.3 Os caiff ceisiadau eu rhoddi yng Nghaerdydd rhaid ffeilio copi ychwanegol o'r cais fel y gellir ei gadw gan y Swyddfa yng Nghaerdydd. Caiff y cais gwreiddiol ei anfon ymlaen i Swyddfa'r Goron yn Llundain.
- 14.4 Os yw parti'n bwriadu codi mater datganoli, rhaid i'r rhybudd cais (yn ogystal â'r materion a restrir yng Ngorchymyn 53 *RGL*, rheol 3(2)(a)):
 - (1) nodi bod y ceisydd yn dymuno codi mater datganoli ac enwi darpariaethau perthnasol DLC; a
 - (2) cynnwys crynodeb o'r ffeithiau a'r amgylchiadau a'r pwyntiau cyfraith yr honnir ar eu sail bod mater datganoli'n codi, gan wneud hynny'n ddigon manwl i alluogi'r llys i benderfynu a yw mater datganoli'n codi.

ACHOSION TEULU MEWN LLYSOEDD YNADON, Y LLYSOEDD SIROL A'R UCHEL LYS

- 15.1 Mewn unrhyw achos lle y mae unrhyw gwestiwn yn codi ynglŷn â chodi plentyn, bydd y llys yn rhoi sylw i'r egwyddor gyffredinol fod unrhyw oedi wrth benderfynu'r mater yn debyg o niweidio lles y plentyn.¹²
- 15.2 Os yw'r RAT yn berthnasol, bydd y llys yn cydymffurfio â rheol 10.21.¹³

¹¹ Mae Cyfarwyddyd Ymarfer 23 2C(2) Mainc y Frenhines yn darparu lle bynnag y bo'n ymarferol y dylid cychwyn achosion yn Llundain, er y gellir gwneud ceisiadau y tu allan i Lundain mewn achosion brys. Mae ffurflenni penodedig 86A ac 86B yn nodi mai Swyddfa'r Goron, Llysoedd Barn Brenhinol Strand, Llundain, WC2A 2LL yw'r cyfeiriad i anfon ffurflenni iddo. Gobeithir y bydd y ffurflenni hyn yn cael eu newid i roi'r Llysoedd Barn, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3PG yn gyfeiriad arall ar gyfer Swyddfa'r Goron.

¹² Adran 1(2), Deddf Plant 1989.

¹³ Noda Rheol 10.21: (1) Yn amodol i reol 2.3 [RAT] nid oes dim yn y rheolau hyn i gael ei ddeall mewn modd a fyddai'n hawlio bod unrhyw barti'n datgelu cyfeiriad ei drigfan breifat (neu un unrhyw blentyn) ac eithrio trwy orchymyn y llys. (2) Lle y bo parti'n gwrthod datgelu cyfeiriad wrth ddibynnu ar baragraff (1) uchod, bydd yn rhoi rhybudd o'r cyfeiriad hwnnw i'r llys yn Ffurflen C8 ac ni chaiff y cyfeiriad hwnnw ei ddatgelu i unrhyw un heblaw trwy orchymyn y llys.

- 15.3 Os yw Rhan IV RAT yn berthnasol, bydd y llys yn cydymffurfio â rheol 4.23.¹⁴
- 15.4 Os yw LAT yn berthnasol, bydd y llys yn cydymffurfio â Rheolau 23 a 33A.¹⁵
- 15.5 Os caiff yr achos ei restru yng ngholofn (i) Atodiad 3 RAT neu Atodlen 2 LAT, rhaid i gopi o unrhyw rybudd a roddir i'r partion gael ei roi hefyd i'r rhai a nodir yng ngholofn (iv) Atodiad 3 neu Atodlen 2 fel y bo'n addas.
- 15.6 Rhaid i barti sy'n dymuno codi mater datganoli, lle y bo modd, ei godi (gan roi manylion llawn y darpariaethau y dibynnir arnynt) yn y cais neu ateb neu yn y gwrandawriad cyfarwyddiadau cyntaf lle y bo'n addas.
- 15.7 Os nad yw parti wedi codi mater datganoli fel uchod, rhaid i'r parti geisio caniatâd y llys i godi'r mater yn ddiweddarach.
- 15.8 Lle y mae llys wedi cyfeirio mater datganoli i lys arall ac wedi derbyn rhybudd o'r penderfyniad ar y cyfeirio, dylai'r mater cyhyd ag y bo modd gael ei roi gerbron yr un barnwr neu'r un ynadon a ddeliodd â'r achos cyn y cyfeirio.

ACHOSION SIFIL YN Y LLYSOEDD SIROL A'R UCHEL LYS

- 16.1 Rhaid i barti sydd am godi mater datganoli nodi yn y ffurflen gais, neu os ef yw'r diffynnydd, yn yr amddiffyniad (neu dystiolaeth ysgrifenedig wedi ei ffeilio gyda'r gydnabyddiaeth cyflwyniad mewn cais Rhan 8) fod y cais yn codi mater datganoli a darpariaethau perthnasol DLC.
- 16.2 Rhaid i'r manylion cais neu amddiffyniad os yw'r mater datganoli yn cael ei godi gan y diffynnydd (neu dystiolaeth ysgrifenedig a ffeiliwyd gyda'r gydnabyddiaeth cyflwyniad mewn cais Rhan 8) gynnwys yn ddigon manwl y ffeithiau a'r amgylchiadau a'r pwyntiau cyfraith yr honnir ar eu sail bod mater datganoli'n codi i alluogi'r llys i benderfynu a yw mater datganoli'n codi yn yr achos.
- 16.3 Os yw'r rheolau dyrannu'n berthnasol ai peidio, os caiff cwestiwn ei godi yn ystod yr achos a allai fod yn fater datganoli, yna rhaid i wrandawriad cyfarwyddiadau gael ei gynnal a rhaid i'r mater gael ei gyfeirio i farnwr

¹⁴ Noda Rheol 4.23: (1) Er gwaethaf unrhyw reol llys i'r gwrthwyneb, ni chaiff unrhyw ddogfen, ac eithrio cofnod o orchymyn, a ddelir gan y llys ac sy'n ymwneud ag achos y mae [Rhan IV] yn berthnasol iddo, ei datgelu, ac eithrio i – (a) barti, (b) cynrychiolydd cyfreithiol parti (c) gwarcheidwad ad litem, (ch) y Bwrdd Cymorth Cyfreithiol, neu (d) swyddog lles, heb ganiatâd y barnwr neu'r barnwr rhanbarthol. (2) Ni fydd dim yn y rheol hon yn rhwystro rhoi rhybudd i'r awdurdod perthnasol gan y llys neu swyddog addas o dan gyfarwyddyd adran 37(1). (3) Ni fydd dim yn y rheol hon yn rhwystro datgelu dogfen a baratowyd gan warcheidwad ad litem ar gyfer dibenion – (a) galluogi person i gyflawni swyddogaethau a fynir gan reoliadau a wnaed o dan adran 41(7); (b) cynorthwyo gwarcheidwad ad litem neu swyddog hysbysu (o fewn ystyr adran 65(1)(b) Deddf Mabwysiadu 1976) a benodir o dan unrhyw ddeddfiad i gyflawni ei swyddogaethau.

¹⁵ Noda Rheol 23: (1) Ni chaiff unrhyw ddogfen, ac eithrio cofnod o orchymyn, a ddelir gan y llys ac sy'n ymwneud ag achosion perthnasol ei datgelu, heblaw i – (a) parti, (b) cynrychiolydd cyfreithiol parti, (c) y gwarcheidwad ad litem, (ch) y Bwrdd Cymorth Cyfreithiol, neu (d) swyddog lles, heb ganiatâd clerc yr ustusiaid neu'r llys. (2) Ni fydd dim yn y rheol hon yn atal y llys neu glerc yr ustusiaid rhag rhoi gwybod am gyfarwyddyd o dan adran 37(1) i'r awdurdod perthnasol. (3) Ni fydd dim yn y rheol hon yn rhwystro datgelu dogfen a baratowyd gan warcheidwad ad litem ar gyfer dibenion – (a) galluogi person i gyflawni swyddogaethau a fynir gan reoliadau a wnaed o dan adran 41(7); (b) cynorthwyo gwarcheidwad ad litem neu swyddog hysbysu (o fewn ystyr adran 65(1)(b) Deddf Mabwysiadu 1976) a benodir o dan unrhyw ddeddfiad i gyflawni ei swyddogaethau.

Noda Rheol 33A: (1) Nid oes dim yn y rheolau hyn i gael ei ddeall mewn modd a fyddai'n hawlio bod unrhyw barti'n datgelu cyfeiriad ei drigfan breifat (neu un unrhyw blentyn) ac eithrio trwy orchymyn y llys. (2) Lle y bo parti'n gwrthod datgelu cyfeiriad wrth ddibynnu ar baragraff (1) uchod, bydd yn rhoi rhybudd o'r cyfeiriad hwnnw i'r llys yn Ffurflen C8 ac ni chaiff y cyfeiriad hwnnw ei ddatgelu i unrhyw un ac eithrio trwy orchymyn y llys.

cylchdaith (mewn achosion llys sirol) neu i farnwr Uchel Lys (mewn achosion Uchel Lys) i benderfynu a oes mater datganoli'n codi ac i gael cyfarwyddiadau pellach.

- 16.4 Os yw parti'n methu â nodi yn y ddogfen briodol bod mater datganoli'n codi, ond os yw'r parti hwnnw wedi hynny'n dymuno codi mater datganoli, rhaid i'r parti hwnnw geisio caniatâd y llys.
- 16.5 Lle y bo unrhyw barti wedi nodi bod mater datganoli'n codi, ni ellir cael dyfarniad trwy ddiffyg.

ACHOSION TROSEDDOL YN LLYS Y GORON

- 17 Os yw'r diffynnydd am godi mater datganoli dylai ef wneud hynny yn y Gwrandawriad Ple a Chyfarwyddiadau.

ACHOSION TROSEDDOL A SIFIL YN LLYSOEDD YR YNADON

- 18.1 (1) Lle y bo diffynnydd, sydd wedi ei gyhuddo neu sydd wedi cael gwybodaeth wedi ei gosod yn ei erbyn ef ynglŷn â thramgwydd droseddol ac sydd wedi nodi ple "Dieuog", am godi mater datganoli, dylai, lle y bo modd, roi manylion llawn y darpariaethau y dibynnir arnynt trwy roi rhybudd ysgrifenedig.
- (2) Lle y mae parti i gwyn, neu geisydd am drwydded am godi mater datganoli dylai, lle y bo modd, roi manylion llawn y darpariaethau y dibynnir arnynt trwy roi rhybudd ysgrifenedig.
- (3) Dylid rhoi'r rhybudd hwn i'r erlyniad (ac i unrhyw barti arall os oes un) ac i'r llys cyn gynted ag sy'n ymarferol ar ôl cyflwyno ple "Dieuog" neu ar ôl gwneud y gwyn neu'r cais fel y bo'n addas.
- 18.2 Lle y caiff achos ei draddodi neu ei drosglwyddo i Lys y Goron gan yr ynadon, Llys y Goron sydd i benderfynu a oes mater datganoli'n codi.

RHAN IV APELIADAU

APELIADAU I'R LLYS APÊL (ADRAN SIFIL A THROSEDDOL)

- 19.1 Mae'r paragraff hwn yn berthnasol os yw mater datganoli'n codi mewn unrhyw apêl i Adran Sifil neu Adran Droseddol y Llys Apêl.
- 19.2 Mae'n bosibl bod y mater datganoli eisoes wedi codi yn y llys yr apelir yn erbyn ei benderfyniad. Gall y mater datganoli, serch hynny, godi am y tro cyntaf wrth apelio.
- 19.3 Lle y gwneir cais am ganiatâd i apelio, neu lle gwneir apêl pan nad oes angen caniatâd, rhaid i'r apelydd nodi yn y rhybudd cais (neu'r rhybudd apêl neu rybudd cynnig fel y bo'n addas):
 - (1) fod yr apêl yn codi mater datganoli a darpariaethau perthnasol DLC;

- (2) yn ddigon manwl y ffeithiau a'r amgylchiadau a'r pwyntiau cyfraith yr honnir ar eu sail bod mater datganoli'n codi i alluogi'r llys i benderfynu a yw mater datganoli'n codi yn yr achos; a
 - (3) a ystyriwyd y mater datganoli yn y llys is, ac os felly, roi manylion y penderfyniad.
- 19.4 Ni chaiff apelydd geisio codi mater datganoli heb ganiatâd y llys ar ôl iddo ffeilio rhybudd cais; neu rybudd apêl neu rybudd cynnig (os nad oes rhybudd cais).
- 19.5 Lle y ceisir caniatâd i apelio a lle y mae parti i'r apêl am godi mater datganoli na chodwyd yn y llys is, bydd y llys yn penderfynu a oes mater datganoli'n codi cyn penderfynu rhoi caniatâd i apelio.

APELIADAU I LYS Y GORON

- 20 Rhaid i rybudd apelio o benderfyniad llys yr ynadon i Lys y Goron nodi a ystyriwyd y mater datganoli yn y llys is, ac os felly, roi manylion y penderfyniad. Os nad ystyriwyd hyn, dylai'r rhybudd nodi:
- (1) fod yr apêl yn codi mater datganoli a darpariaethau perthnasol DLC; a
 - (2) yn ddigon manwl y ffeithiau a'r amgylchiadau a'r pwyntiau cyfraith yr honnir ar eu sail bod mater datganoli'n codi i alluogi'r llys i benderfynu a yw mater datganoli'n codi yn yr achos.

ATODIAD 1

DI 1

MATERION DATGANOLI

RHYBUDD MATER DATGANOLI I'R TWRNAI CYFFREDINOL AC
I GYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

[ENW'R ACHOS]

Bydded hysbys fod yr achos a grybwyllir uchod wedi codi mater datganoli fel y'i diffiniwyd gan Atodlen 8 Deddf Llywodraeth Cymru 1998. Rhoddir manylion y mater datganoli yn yr atodlen a atodir.

Mae'r rhybudd hwn yn diwallu gofynion rhybuddio o dan baragraff 5(1) Atodlen 8 Deddf Llywodraeth Cymru 1998. Gellwch gymryd rhan fel parti i'r achos hwn, cyhyd ag y bo'n ymwneud â mater datganoli (paragraff 5(2) Atodlen 8). Os ydych am wneud hyn rhaid i chi roi gwybod i'r llys trwy gwblhau'r ffurflen atodedig, a'i dychwelyd i'r llys yn [cyfeiriad] erbyn [dyddiad].

DYDDIAD

At: Y Twrnai Cyffredinol
Cynulliad Cendlaethol Cymru
Partion eraill (lle y bo'n addas)

DI 2**MATERION DATGANOLI****RHYBUDD O FWRIAD Y TWRNAI CYFFREDINOL NEU
GYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU I DDOD YN BARTI I
ACHOS, CYHYD AG Y BO'N BERTHNASOL I FATER
DATGANOLI, O DAN BARAGRAFF 5(2) ATODLEN 8 DEDDF
LLYWODRAETH CYMRU 1998**

Yn [enw'r llys]

[enw'r achos]

Bydded hysbys fod y [Twrnai Cyffredinol] [Cynulliad Cenedlaethol Cymru] yn bwriadu cymryd rhan fel parti i'r achos, cyhyd ag y bo'n ymwneud â mater datganoli fel a ganiateir gan baragraff 5(2) Atodlen 8 Deddf Llywodraeth Cymru 1998 mewn perthynas â'r mater datganoli a godwyd gan [], y derbyniwyd rhybudd ohono gan y [Twrnai Cyffredinol] [Cynulliad] ar [].

[Mae'r [] hefyd yn ei gwneud yn hysbys ei fod [yn mynnu bod y mater yn cael ei gyfeirio i] [yn dal i ystyried a ddylai fynnu bod y mater yn cael ei gyfeirio i] Bwyllgor Barnwrol y Cyfrin Gyngor o dan baragraff 30 Atodlen 8 Deddf Llywodraeth Cymru 1998.]

[DYDDIAD]

Ar ran y [Twrnai Cyffredinol] [Cynulliad
Cenedlaethol Cymru]

At: Glerc y llys yn []
Y partion i'r achos
[Twrnai Cyffredinol] [Cynulliad Cenedlaethol Cymru]

DI 3**MATERION DATGANOLI****RHYBUDD GAN Y TWRNAI CYFFREDINOL NEU GYNULLIAD
CENEDLAETHOL CYMRU EU BOD YN MYNNU BOD Y MATER
DATGANOLI’N CAEL EI GYFEIRIO I BWYLLGOR BARNWROL Y
CYFRIN GYNGOR**

Yn y [llys]

[enw’r achos]

Mae’r [Twrnai Cyffredinol] [Cynulliad Cenedlaethol Cymru] yn ei gwneud yn hysbys fod rhaid cyfeirio’r mater datganoli, a godwyd yn yr achos uchod y mae’n barti iddo, gael ei gyfeirio i Bwyllgor Barnwrol y Cyfrin Gyngor o dan baragraff 30 Atodlen 8 Deddf Llywodraeth Cymru 1998.

[DYDDIAD]

Ar ran y [Twrnai Cyffredinol] [Cynulliad
Cenedlaethol Cymru]

At: Glerc y llys yn []
Y partïon i’r achos
[Twrnai Cyffredinol [[Cynulliad Cenedlaethol Cymru]

DI 4**MATERION DATGANOLI****CYFEIRIO MATER DATGANOLI GAN Y LLYS NEU
DRIBIWNLYS I [UCHEL LYS] [LYS APÊL] [BWYLLGOR
BARNWROL Y CYFRIN GYNGOR]**

Yn y [llys]

[enw'r achos]

Gorchmynnir cyfeirio'r mater(ion) datganoli a nodir yn yr atodlen [i'r Uchel Lys] [i'r Llys Apêl] [i Bwyllgor Barnwrol y Cyfrin Gyngor] i'w benderfynu yn unol â pharagraff [] Atodlen 8 Deddf Llywodraeth Cymru 1998.

Gorchmynnir ymhellach fod yr achos yn cael ei ohirio nes bod [yr Uchel Lys] [y Llys Apêl] [Pwyllgor Barnwrol y Cyfrin Gyngor] yn penderfynu ar y mater[ion] datganoli neu nes gorchymyn pellach.

DYDDIAD

Barnwr/clerc y llys ynadon
Cadeirydd y Tribiwnlys
[Cyfeiriad]

CYFEIRIO SGERBWD I'W ATODI WRTH FFURFLEN DI 4

Yn y [llys]

[enw'r achos]

- a) [Y cwestiwn a gyfeiriwyd.]
- b) [Cyfeiriadau'r partïon]
- c) [Datganiad cryno o gefndir y materion gan gynnwys –
 - i. Ffeithiau'r achos gan gynnwys unrhyw ganfyddiadau o ffaith gan y llys cyfeirio neu lysoedd is; a
 - ii. Y prif bynciau yn yr achos a haeriadau'r partïon ynglŷn â hwy;]
- ch) [Y ddeddf berthnasol gan gynnwys darpariaethau perthnasol Deddf Llywodraeth Cymru 1998]
- d) [Y rhesymau pam ystyrir bod ateb i'r cwestiwn yn angenrheidiol ar gyfer dibenion gwaredu'r achos.]

[Caiff yr holl ddyfarniadau a roddwyd eisoes yn yr achos eu hatodi wrth y cyfeirio hwn.]

ATODIAD 2

CYFEIRIADAU

1. Rhaid i hysbysiadau i Gynulliad Cenedlaethol Cymru gael eu hanfon at Gwnsel Cyffredinol Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Adeiladau'r Goron, Parc Cathays, Caerdydd. Rhif ffacs 01222 826798.
2. Rhaid anfon hysbysiadau at y Twrnai Cyffredinol i Siambrau'r Twrnai Cyffredinol, 9 Buckingham Gate, Llundain, SW1E 6JP. Rhif ffacs 0171 271 2433.
3. Gellir anfon cyfeirio i Swyddfa'r Goron o dan baragraff 9.3(1)c y Cyfarwyddyd Ymarfer i Swyddfa'r Goron, Llysoedd Barn Brenhinol Strand, Llundain WC2A 2LL; neu i'r Llysoedd Barn, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3PG (2 gopi).

NODYN EGLURHAOL

4. Y cyfeiriadau a'r rhifau ffacs uchod yw'r wybodaeth orau sydd ar gael, serch hynny y mae'n bosibl i'r rhain (yn enwedig y rhifau ffacs a'r cyfeiriad am Hysbysiadau i'r Cynulliad) newid, a byddai felly'n ddoeth cadarnhau'r rhifau cyn anfon gwybodaeth.

